

INGLIZ TILIDA PRAGMATIZM MUAMMOSI

Soatova Mohinur Majid qizi

Kalit so'zlar: pragmatizm, stilistik vositalar, metafora, epitet, giperbola, qiyoslash, ishora, turli kuchaytirgichlar, frazeologik birliklar, maqollar,

Ключевые слова: прагматизм, стилистические приемы, метафора, эпитет, гипербола, сравнение, аллюзия, различные усилители, фразеологизмы, пословицы,

Pragmatizm (yun. *pragmatos* — ish, harakat) — falsafiy ta'limot. 19-asrning 70-yillarida AQSH da shakllanib keng rivojlandi, bu mamlakat ma'naviy hayotiga katta ta'sir ko'rsatdi. O'tmish falsafasini hayotdan ajralib qolgan, mavhum, kuzatuvchan xarakterga ega deb bilgan. Psixologiya vakillari "falsafani ta'mirlash" dasturini olg'a surdilar. Ular falsafa borliq va bilishning ilk asoslarini idrok etishdan iborat bo'lib qolmasligi kerak, balki kishilarning oldida ko'ndalang bo'lib turadigan, turli hayotiy vaziyat, faoliyat jarayonida ular duch keladigan muammolarni hal qilishi kerak deb hisoblaydilar. Psixologik amaliyotda insonga nima ko'proq foyda bersa, o'shanga ko'proq ahamiyat berish zarur degan g'oyani ilgari suradi. P.ning asosiy g'oyalari Ch. Pirsnniki bo'lib, qoidalarini U. Jeyms, J. Dyui, F.K. S. Shiller, J.G.Mid ishlab chiqqanlar.

Ba'zan lingvistik pragmatizm deb ataladigan neopragmatizm falsafa uchun yaqinda paydo bo'lgan falsafiy atama bo'lib, pragmatizmdan ko'plab tushunchalarni qaytadan kiritadi. Ba'zi jihatlariga ko'ra pragmatizmning intellektual avlodi, tabiatshunoslik epistemologiyasi dunyoda yashaydigan va rivojlanayotgan agentlar uchun bilimning evolyutsion rolini ko'rib chiqadi. Morrisning xulq - atvor belgilari nazariyasini ishlab chiqishi (ya'ni semiotika) qisman uning mantiqiy pozitivizmni xulq empirizmi va pragmatizm bilan birlashtirish istagi bilan bog'liq. Pragmatizm fikr va harakat o'rtasidagi bog'liqlikni ta'kidlaydi.

Til hodisalarini o'rganishga pragmatik yondashuv til birligining kommunikativ maqsadini ochib berishga, undan adresat tomonidan harakat, ta'sir va o'zaro ta'sir vositasi sifatida foydalanishga, uning murojaat qiluvchining xatti-harakati va faoliyati bilan bog'liqligiga yordam beradi.

Matn pragmatikasining og'zaki tarkibiy qismlarini o'rganishda stilistik vositalar, xususan, metafora, epitet, giperbola, qiyoslash, ishora, turli kuchaytirgichlar, frazeologik birliklar, maqollar, shuningdek, kutilmagan so'z tartibini o'rganishga imkon berishi ma'lum bo'ldi. o'quvchini personajlarning ichki, psixologik faoliyatining guvohiga aylantirish, ya'ni ular badiiy matnning pragmatik imkoniyatlarini yaratishning kuchli vositasidir.

Manbalar

Baldwin, James Mark (ed., 1901–1905), Falsafa va psixologiya lug'ati, 3 volumes in 4, Macmillan, New York, NY.

- Dewey, John (1900–1901), Lectures on Ethics 1900–1901, Donald F. Koch (ed.), Southern Illinois University Press, Carbondale and Edwardsville, IL, 1991.
- Dewey, John (1910), How We Think, D.C. Heath, Lexington, MA, 1910. Reprinted, Prometheus Books, Buffalo, NY, 1991.
- Dewey, John (1929), The Quest for Certainty: A Study of the Relation of Knowledge and Action, Minton, Balch, and Company, New York, NY. Reprinted, pp. 1–254 in John Dewey, The Later Works, 1925–1953, Volume 4: 1929, Jo Ann Boydston (ed.), Harriet Furst Simon (text. ed.), Steven Tulmin (intro.), Janubiy Illinois universiteti Press, Carbondale and Edwardsville, IL, 1984.
- Dewey, John (1932), Theory of the Moral Life, Part 2 of John Dewey and James H. Tufts, Axloq qoidalari, Henry Holt and Company, New York, NY, 1908. 2nd edition, Holt, Rinehart, and Winston, 1932. Reprinted, Arnold Isenberg (ed.), Victor Kestenbaum (pref.), Irvington Publishers, New York, NY, 1980.